

Standardni Eurobarometar 82

**JAVNO MNIJENJE U EUROPSKOJ UNIJI
Jesen 2014**

NACIONALNI IZVJEŠTAJ

HRVATSKA

Ovo je istraživanje zatražila i uskladila Europska komisija, Opća uprava za komunikacije.

Ovaj je izvještaj proizveden za Predstavništvo Europske komisije u Hrvatskoj.

Ovaj spis ne predstavlja gledište Europske komisije.
Tumačenja i mišljenja koja sadrži isključivo su autorova.

Standardni Eurobarometar 82 / Jesen 2014 – TNS Opinion & Social

Sadržaj

Sadržaj	0
I. Uvod.....	1
II. Predodžba Europske unije	2
III. Dvije najveće teškoće Hrvatske i EU-a	3
IV. Smjer izlaska iz krize	4
V. Učinkovitost predloženih mjera protiv krize	5
VI. Je li najgore prošlo, ili tek dolazi?	6
VII. Nezakonito useljavanje	7
VIII. Teritorijalna privrženost	8
IX. Izvori obavijesti o EU-u	8
X. Političko opredjeljenje	9
XI. Vrijednosti	9
ZAKLJUČAK	10

I. Uvod

Istraživanje Standard Eurobarometra provodi se dva puta godišnje. Ovo, 82. po redu, 21. je koje je obuhvatilo Hrvatsku. Naručitelj istraživanja je odio „Strategije, korporacijskih komunikacijskih djelovanja i Eurobarometra“ Glavne uprave za komunikacije Europske komisije, a proveo ga je konzorcij TNS opinion & social, koji su stvorili TNS political & social, TNS UK i TNS opinion. Odgovore je u Hrvatskoj, razgovarajući sa sudionicima istraživanja izravno u njihovim domovima, od 8. do 17. studenoga 2014. prikupljala agencija HENDAL.

U godini koja je prethodila istraživanju Hrvatska je tonula sve dublje u gospodarsku recesiju, BDP se i dalje smanjivao, a broj nezaposlenih rastao. Kreditni rejting Hrvatske nastavio je padati. Agencija Standard & Poors gurnula ga je početkom godine još dublje u špekulativni teritorij, snizivši ga za dugoročno zaduživanje kako u stranoj, tako i u domaćoj valuti s BB+ na BB, dok ga je sredinom godine agencija Fitch snizila za dugoročno zaduživanje u stranoj valuti s BB+ na BB, a u domaćoj s BBB- na BB+. Unatoč tomu, zbog povećane dostupnosti novca na međunarodnom tržištu, Hrvatska se lani zaduživala uz nižu kamatnu stopu, od oko 4%.

Istočni su dio Hrvatske lani teško pogodile poplave, a turistička je sezona patila zbog izuzetno kišovitog ljeta.

U kasno proljeće održani su izbori za zastupnike u Europskome parlamentu, na kojima je desna oporba porazila vladajuću koaliciju, iako ni ona nije ponudila nikakav program za izlazak iz krize nego se ograničila uglavnom na ideološke, svjetonazorske i povijesne prijepore. Dobar dio godine vodila se i neslužbena kampanja za predsjedničke izbore, između predsjednika Ive Josipovića, koji se kretao između liberalizma i lijevog središta, i Kolinde Grabar Kitarović, kandidatkinje desnog središta i desnice.

Reprezentativan uzorak građana starijih od 15 godina, kojih je na ukupnome prostoru na kojemu se istraživanje provodilo u to vrijeme bilo ukupno 490.533.615, a u Hrvatskoj 3.625.601, obuhvatio je ukupno 32.598 ispitanika – 27.901 stanovnika 28 država članica EU, uključujući 1.027 građana Hrvatske, a uz njih još i 1.087 Turaka, 1.057 stanovnika Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije, 500 Islandčana, 500 pripadnika turske ciparske zajednice, 536 Crnogoraca i 1.017 Srba.

Izraz Hrvat u ovom izvještaju označava građana Hrvatske, a Europljanin građana EU28.

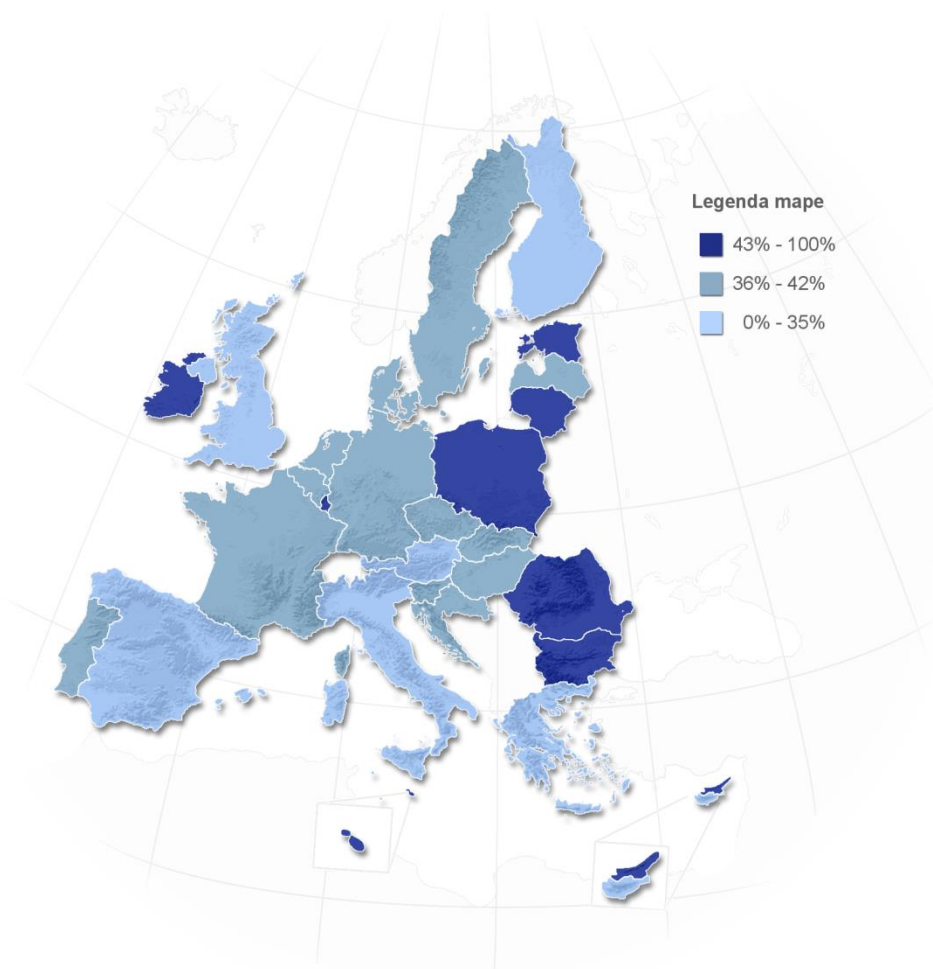
II. Predodžba Europske unije

Općenito gledajući, izaziva li Europska unija u Vama pozitivnu, neutralnu, ili negativnu predodžbu?

	PL	61%
	RO	59%
	IE	53%
	LU	51%
	BG	51%
	LT	50%
	MT	47%
	EE	45%
	HR	42%
	BE	42%
	FR	41%
	SE	40%
	HU	40%
	SK	39%
	EU28	39%
	DK	39%
	DE	38%
	SI	38%
	PT	38%
	LV	37%
	CZ	37%
	NL	37%
	FI	35%
	IT	34%
	AT	31%
	ES	31%
	UK	30%
	CY	24%
	EL	23%

Pitanje: QA9. Općenito gledajući, izaziva li Europska unija u Vama vrlo pozitivnu, prilično pozitivnu, neutralnu, prilično negativnu ili vrlo negativnu predodžbu?

Odgovori: Ukupno 'Pozitivnu'

CY (tcc) 55%

Predodžba Europske unije među hrvatskim ispitanicima tri je postotna boda bolja nego među prosječnim građanima EU28. Negativno EU doživljava 19% hrvatskih a 22% prosječnih europskih ispitanika, dok je lik EU-a za 38% Hrvata te za 37% prosječnih Europljana neutralan. Od građana EU-najpozitivnije EU doživljavaju Poljaci (61%), a iznadpolovičnom većinom još i Rumunji (59%), Irli (53%), te Luksemburžani i Bugari (51%). Negativna predodžba nad pozitivnom prevladava jedino u Grčkoj (44:23%), na grčkome dijelu Cipra (38:24%), u Austriji (36:31%) i u Ujedinjenoj Kraljevini (32:30%).

U šest mjeseci između ovoga i prethodnog istraživanja pozitivna je predodžba EU-a u Hrvatskoj porasla za jedan postotni bod, za koliko se smanjila negativna. Na prosjeku EU28 pozitivna se predodžba EU-a istovremeno povećala za četiri, a negativna smanjila za tri postotna boda.

Pozitivna predodžba u Hrvatskoj prevladava nad negativnom u svim promatranim društvenim skupinama. Zanimljivo je, međutim, da je u jadranskome dijelu Hrvatske onih koji EU doživljavaju pozitivno (35:22%) znatno manje nego u kontinentalnom dijelu (46:17%).

III. Dvije najveće teškoće Hrvatske i EU-a

Prema Vašem mišljenju, koja su dvije najveće teškoće s kojima se vaša zemlja / Europska unija trenutno suočava?

	Vaša zemlja		Europska unija	
	EU28	RH	EU28	RH
Zločin	9%	19%	7%	12%
Gospodarsko stanje	24%	33%	33%	28%
Rast cijena / inflacija	14%	12%	10%	11%
Oporezivanje	10%	4%	6%	5%
Nezaposlenost	45%	66%	29%	27%
Terorizam	6%	0%	11%	9%
Stambena pitanja	6%	4%	-	.
Utjecaj EU-a u svijetu	-	-	9%	11%
Državni dug	14%	30%	25%	27%
Useljavanje	18%	2%	24%	11%
Zdravstvena i socijalna sigurnost	16%	9%		
Obrazovni sustav	9%	4%		
Mirovine	11%	6%	4%	4%
Okolišne, klimatske i enegretske teškoće	7%	1%	-	-
Okoliš	-	-	6%	3%
Opskrba energijom	-	-	6%	9%
Klimatske promjene	-	-	7%	10%
Ostalo (SPONTANO)	3%	1%	2%	2%
Ništa od navedenog (SPONTANO)	0%	0%	1%	0%
Ne zna	1%	0%	7%	8%

Nezaposlenost na prvo mjesto među teškoćama u vlastitoj zemlji stavlja 66% hrvatskih i, znatno manje, 45% prosječnih europskih ispitanika. Gospodarsko stanje na drugome je mjestu i za hrvatske (33%) i za prosječne europske ispitanike (24%). No, dok je na prosjeku EU-a na trećemu mjestu useljavanje, s 18%, ono zabrinjava samo 2% hrvatskih ispitanika. Za Hrvate je na trećemu mjestu državni dug, s čak 30%, dok on zabrinjava više nego upola manje ispitanika na prosjeku EU28, njih samo 14%.

Na razini EU-a hrvatski ispitanici gospodarsko stanje vide većom teškoćom (28%) od nezaposlenosti i državnog duga (oboje po 27%). I za prosječnog je europskog ispitanika na prvome mjestu teškoća u EU-u gospodarsko stanje (33%). Na drugome im je mjestu nezaposlenost (29%), a slijede državni dug (25%) i useljavanje (24%).

U šest mjeseci od prethodnog istraživanja pesimizam se i u Hrvatskoj i na prosjeku EU28 ponešto smanjio. Tako je na prosjeku EU28 sada tri, a u Hrvatskoj 4 postotna boda manje ispitanika koje u njihovoj zemlji zabrinjava nezaposlenost. Gospodarsko stanje zabrinjava 5 postotnih bodova manje europskih, a čak 10 bodova manje hrvatskih ispitanika.

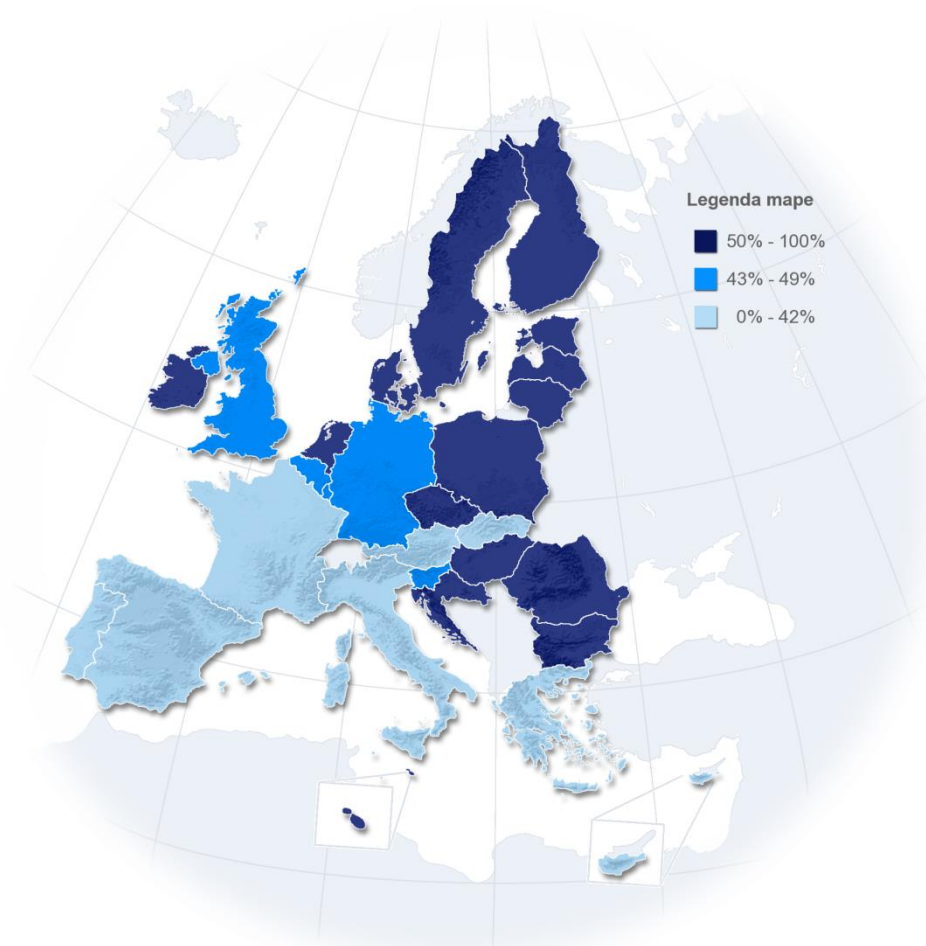
IV. Smjer izlaska iz krize

Smatrate li da EU ide u dobrom ili u pogrešnom smjeru kako bi izašla iz krize i suočila se s novim izazovima u svijetu?

	MT	71%
	LT	70%
	SE	68%
	NL	65%
	RO	65%
	FI	64%
	BG	61%
	PL	59%
	IE	58%
	DK	56%
	EE	55%
	HU	55%
	LV	53%
	CZ	53%
	HR	51%
	DE	49%
	UK	49%
	BE	49%
	EU28	46%
	SI	46%
	LU	43%
	AT	42%
	FR	41%
	SK	41%
	CY	38%
	ES	38%
	PT	36%
	EL	25%
	IT	24%

Pitanje: QB3. Nakon što ste čuli koji su prioriteti EU, smatrate li da EU ide u dobrom ili u pogrešnom smjeru kako bi izašla iz krize i suočila se s novim izazovima u svijetu?

Odgovori: U dobrom smjeru

Hrvatski su ispitanici u iznadpolovičnoj većini uvjereni u ispravan smjer EU-a za izlazak iz krize i suočavanje s novim svjetskim izazovima. Samo ih 18% smatra da je EU uzeo pogrešan smjer. I prosječni su građani EU28 većinom uvjereni u ispravan smjer EU-a, iako je takvih 5 postotnih bodova manje nego u Hrvatskoj, a onih koji misle da je smjer EU-a pogrešan je 24%, 6 postotnih bodova više nego u Hrvatskoj.

U EU-u je optimista sada, međutim, postotni bod više nego u prethodnom istraživanju, provedenom šest mjeseci ranije, a pesimista bod manje. U Hrvatskoj se u istom razdoblju broj optimista smanjio za čak 8, a broj pesimista povećao za 4 postotna boda.

V. Učinkovitost predloženih mjera protiv krize

U europskim institucijama razmatra se niz mjera za rješavanje trenutačne financijske i ekonomske krize. Možete li mi za svaku od njih reći smatrate li da će biti učinkovita ili ne?

	EU28			RH		
	Učinkovita	Neučinkovita	Ne zna	Učinkovita	Neučinkovita	Ne zna
Veća uloga EU-a u reguliranju novčarskih usluga	64%	21%	15%	70%	21%	9%
EU unaprijed odobrava proračune vlada država članica	53%	30%	17%	68%	21%	11%
Globe za vlade država članica koje previše troše ili posuđuju	58%	31%	11%	70%	23%	7%
Središnji nadzor bankarskog sustava na razini EU-a (tj. Bankarska unija)	65%	21%	14%	65%	24%	11%

Za veću ulogu EU-a u reguliranju novčarskih usluga zalažu se u znatnoj većini sve društvene skupine u Hrvatskoj, kao i ispitanici u svim državama članicama EU-a. Samo je u Danskoj i u Ujedinjenoj Kraljevini ta većinska potpora ispodpolovična. Potpora je na razini EU28 u proteklih pola godine porasla za 2, a u Hrvatskoj za 3 postotna boda.

I tomu da EU unaprijed odobrava hrvatski državni proračun potporu daje velika većina hrvatskih ispitanika, dok je na prosjeku EU-a potpora takvom odobravanju domaćeg državnog proračuna znatno manja, iako i dalje iznadpolovična. Među državama članicama tomu se većinski protive samo građani Ujedinjene Kraljevine (37% za, 39% protiv). Potpora toj mjeri na razini EU28 sada je veća za 4, a u Hrvatskoj za 3 postotna boda nego prije šest mjeseci.

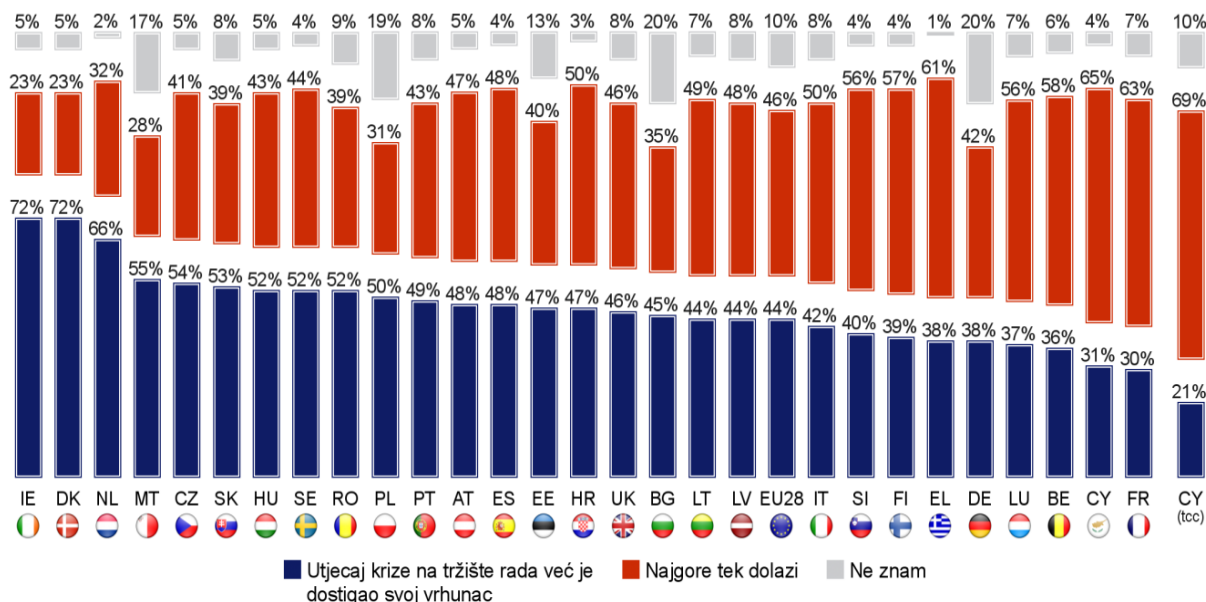
I za globe vladama država članica koje previše troše ili posuđuju potpora je velika u EU-u i u Hrvatskoj još i veća. Samo je u Ujedinjenoj Kraljevini većinska potpora ispodpolovična. Potpora toj mjeri u EU28 je u posljednjih šest mjeseci porasla za dva, a u Hrvatskoj za tri postotna boda.

Zamalo dvotrećinsku potporu bankarska unija ima i na razini EU28, i u Hrvatskoj te je na objema stranama postotni bod veća nego prije šest mjeseci. Ispodpolovičnu većinsku potporu ta mjera uživa samo u Mađarskoj i u Ujedinjenoj Kraljevini.

VI. Je li najgore prošlo, ili tek dolazi?

Neki analitičari kažu da je utjecaj gospodarske krize na tržište rada već dostigao svoj vrhunac i da će se situacija malo po malo poboljšavati. Drugi pak kažu da najgore tek dolazi. Koja je od ove dvije tvrdnje bliža Vašem mišljenju?

QC1. Neki analitičari kažu da je utjecaj gospodarske krize na tržište rada već dostigao svoj vrhunac i da će se situacija malo po malo poboljšavati. Drugi pak kažu da najgore tek dolazi. Koja je od ove dvije tvrdnje bliža Vašem mišljenju?

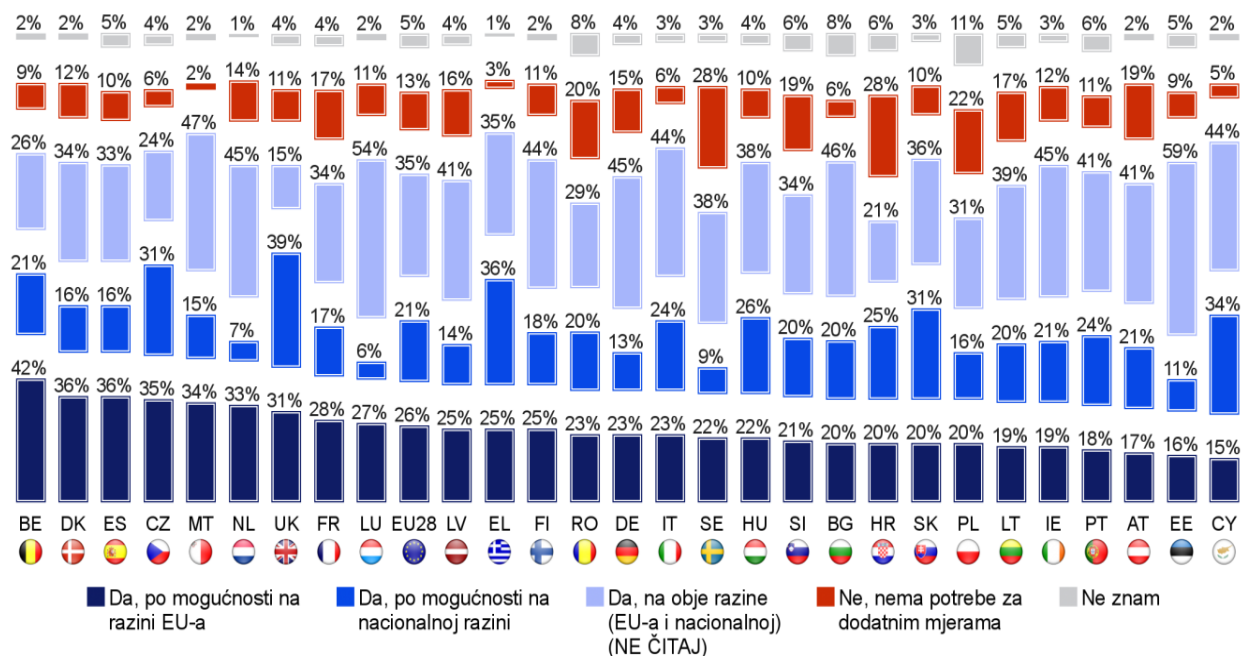

Ispodpolovična većina ispitanika na razini EU28 i polovica hrvatskih ispitanika smatra da vrhunac nezaposlenosti još nije dosegnut. Pesimizam je i na razini EU-a, i u Hrvatskoj u porastu: prije šest mjeseci u maloj su većini na objema stranama bili oni koji su bili uvjereni da je najgore već prošlo. No, Hrvatska je na tom pitanju podijeljena: dok najgore tek očekuje 58% ispitanika u jadranskom dijelu Hrvatske, u kontinentalnom dijelu takvih je 48%, gdje ih 50 posto smatra da je vrhunac nezaposlenosti već dosegnut. U Irskoj, Danskoj, Nizozemskoj, na Malti, u Češkoj, Slovačkoj, Mađarskoj, Švedskoj, Rumunjskoj, Poljskoj, Portugalu i u Austriji i danas su u većini, međutim, oni koji su uvjereni da je najgore iza njih.

VII. Nezakonito useljavanje

Prema vašem mišljenju, treba li poduzeti dodatne mjere za suzbijanje nezakonitog useljavanja ljudi iz država izvan EU-a?

QA12. Prema vašem mišljenju, treba li poduzeti dodatne mjere za suzbijanje nezakonitog useljavanja ljudi iz država izvan EU-a?

Iako nezakonito useljavanje zabrinjava samo 2% hrvatskih ispitanika, za dodatne mjere kojima bi se Europa protiv toga borila zalaže se dvije trećine hrvatskih, a čak 82% ispitanika na razini EU28. Pritom je ponešto više (ukupno 25%) hrvatskih ispitanika koji bi da se to postigne ponajviše mjerama na nacionalnoj razini, nego onih koji bi radije vidjeli dodatne mjere na razini EU-a (20%). Među prosječnim ispitanicima na razini EU28 više je onih koji su za dodatne europske mjere (26%) nego onih koji misle da je bolje uvesti dodatne mjere na nacionalnoj razini (21%). Dok na razini EU28 samo 13% ispitanika smatra da nikakve dodatne mjere protiv nezakonitog useljavanja nisu potrebne, u Hrvatskoj je takvih 28% - 27% u kontinentalnom, a čak 31% u jadranskom dijelu zemlje.

VIII. Teritorijalna privrženost

Koliko ste privrženi...

	EU28			RH		
	Privrženi	Nisu privrženi	Ne znaju	Privrženi	Nisu privrženi	Ne znaju
Svom gradu ili selu	89%	11%	0%	91%	9%	0%
Svojoj zemlji	91%	9%	0%	87%	13%	0%
Europskoj uniji	45%	52%	3%	41%	57%	2%
Europi	56%	42%	2%	50%	48%	2%

Dok su ispitanici na razini prosjeka EU28 najprivrženiji svojoj zemlji, a malo manje svojem gradu ili selu, hrvatski su ispitanici malo prvrženiji svojem gradu ili selu nego svojoj zemlji. Europskoj uniji, međutim, ni jedni ni drugi nisu privrženi u iznadpolovičnoj većini, s time da je privrženost EU-u u novoj članici Hrvatskoj još manja nego na razini prosjeka EU28. K tome, u šest mjeseci između posljednjih dvaju Eurobarometrovih istraživanja privrženost EU-u u Hrvatskoj smanjila se za 4 postotna boda. Istovremeno se na razini EU28 privrženost EU-u smanjila za jedan postotni bod. Prema dobnim skupinama, u Hrvatskoj je EU-u najmanje privrženih među mlađima od 25 godina: njih samo 29%. Znatna je razlika u privrženosti EU-u između jadranskoga dijela Hrvatske, gdje je privrženih samo 24%, i kontinentalnog dijela, gdje ih ima ravno dvostruko više, 48%.

IX. Izvori obavijesti o EU-u

Gdje dobivate većinu vijesti o europskim pitanjima? Na prvome mjestu...

	EU28	RH
Televizija	59%	64%
Tisak	9%	7%
Radio	7%	3%
Internetske stranice	12%	19%
Internetske društvene mreže	2%	2%
Drugo (SPONTANO)	1%	0%
Ne traži takve vijesti (SPONTANO)	9%	5%
Ne zna	1%	0%

Televizija je medij koji je glavni izvor obavijesti o EU-u i za hrvatske ispitanike, i za one na razini EU28, s time da ga u tu svrhu koristi 5 postotnih bodova više hrvatskih ispitanika nego onih na razini EU-a. Na drugome su mjestu i za jedne i za druge internetske stranice, i to za čak sedam postotnih bodova više hrvatskih nego prosječnih europskih ispitanika. Tisak i radio minoran su izvor te vrste obavijesti i za hrvatske ispitanike, i za one na razini EU28, dok internetske društvene mreže i jedni i drugi jedva da i koriste u tu svrhu.

X. Političko opredjeljenje

Kamo biste smjestili svoje stavove na političkoj ljestvici?

	EU28	RH
Lijevo	27%	19%
Središte	36%	38%
Desno	20%	25%
Odbija odgovoriti	8%	10%
Ne zna	9%	8%

Iako i na razini EU28, i u Hrvatskoj prevladavaju ispitanici koji se smještaju u političko središte, u Hrvatskoj je znatno manje ljevičara, a više desničara nego na razini EU-a. Među državama članicama, ljevičara je najviše u Švedskoj, 42%, a desničara u Latviji, 34%. Za političko se središte, pak, najviše opredjeljuju u Austriji, 46%. U Hrvatskoj se za ljevicu (23%) više nego za desnicu (18%) opredjeljuju u jadranskome dijelu zemlje, gdje je onih u središtu 32%, dok je u kontinentalnome dijelu više onih koji se vide desno (27%) nego lijevo (18%), a čak ih se 40% smješta u političko središte.

XI. Vrijednosti

Koje su tri vrijednosti sa sljedećeg popisa vama osobno najvažnije?

	EU28	RH
Poštovanje ljudskog života	34%	33%
Ljudska prava	40%	42%
Slobode pojedinca	25%	35%
Demokracija	25%	19%
Mir	44%	37%
Jednakost	20%	19%
Solidarnost	18%	17%
Snošljivost	17%	17%
Vjera	6%	7%
Samoispunjenje	9%	4%
Poštovanje drugih kultura	9%	6%
Nijedno (SPONTANO)	1%	0%
Ne zna	2%	1%

Ispitanicima na prosjeku EU28 na prvome je mjestu među vrijednostima mir, na drugome su ljudska prava, a na trećemu poštovanje ljudskog života. Kod hrvatskih ispitanika redosljed je ponešto izmijenjen: ljudska su prava na prvome mjestu, mir na drugome, a na trećemu su slobode pojedinca. One su europskim ispitanicima na četvrtome mjestu, na kojemu je hrvatskima poštovanje ljudskog života.

ZAKLJUČAK

Hrvatski građani nisu još osjetili dobrobiti od ulaska u punopravno članstvo Europske unije – novac iz fondova za financiranje javnih i privatnih projekata pristiže sporo; Hrvatska nije ušla u Schengenski prostor slobodnog kretanja ljudi, a Vlada Republike Hrvatske najavila je podnošenje službene molbe za 1. srpnja 2015.

Drugi strateški cilj nakon ulaska u EU jest priključenje Hrvatske Europskoj monetarnoj uniji. Ipak, zbog teškoga gospodarskog stanja, rasta javnoga duga i manjka državnoga proračuna ulazak u europodručje nije još ni izdaleka na vidiku.

Unatoč tomu, predodžba Europske unije u Hrvatskoj sve je pozitivnija i bolja je od prosjeka 28 država članica. Hrvati su, više od prosječnih građana EU28, uvjereni da je EU-ov put izlaska iz krize ispravan i da se do njega može doći s "više Europe". To je osobito važno stoga što polovica Hrvata, a to je više od prosjeka EU28, smatra da dno krize još nije dosegnuto te što je dvije trećine hrvatskih ispitanika, trećinu više od europskih, u strahu od prijetee nezaposlenosti.

Ipak, unatoč činjenici da je Hrvatska u vrijeme kad je ispitivanje provedeno bila već skoro već godinu i pol članicom EU-a, većina se Hrvata ipak još ne identificira s Europskom unijom – privrženo joj je manje hrvatskih ispitanika nego prosječnih europskih. Za to su možda donekli krivi i mediji, koji i dalje često izvješćuju kao da je Hrvatska objekt, a ne subjekt europskih politika.